81
Alenar
(*ALDC*, I, 131. *Respirar*)
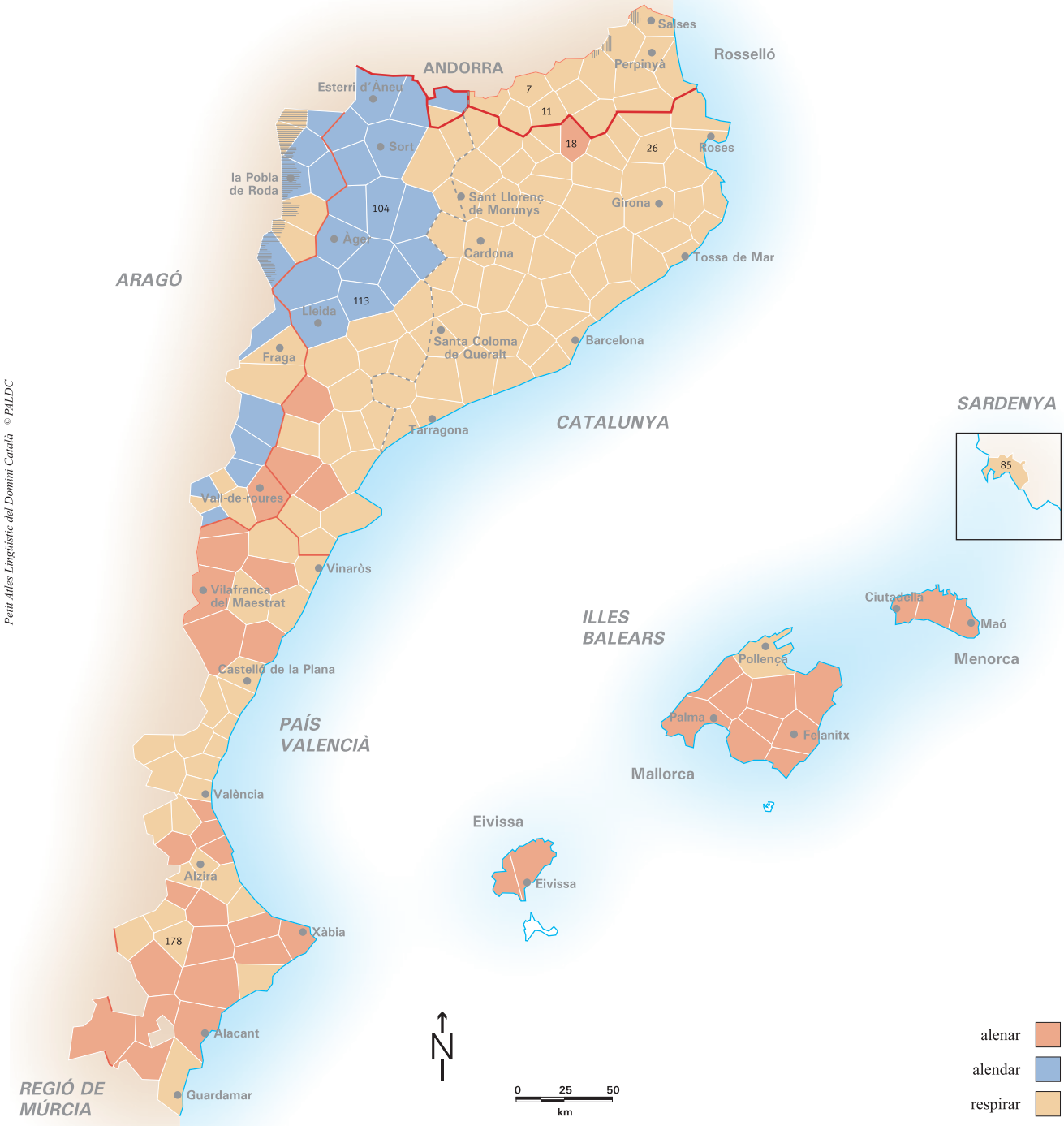
Tres significants es reparteixen geogràficament el que correspon al significat ‘alenar’: *alenar*, *alendar* i *respirar*, els dos primers, d’evolució popular, i el darrer, d’origen culte. *Alenar* deriva del llat. vg. *ALENARE, metàtesi de ANHELARE, influïda per verbs com HALARE, EXHALARE i es troba des dels orígens de la llengua. *Alendar* procedeix de *ALENHITARE, metàtesi de ANHELITARE, derivat de ANHELITUS, que tenia el sentit primigeni de ‘panteixar, respirar amb dificultat’, que encara conserva el seu derivat català en alguna població (113), com el que tenen *pelsumar* (7), *romflar* (11) i *bleixar* (18, 26); és una forma compartida amb *alentar*, estesa pel Matarranya i una àrea que va d’Andorra al Segrià; com a congènere (no cal pensar en una influència de l’aragonès) es troba en aragonès i en el castellà col·loquial que va de Burgos a Santander (en castellà normatiu ‘animar, estimular’); l’alg. *tirar els arentos* (85) (< *alentos*) podria procedir del cast. *aliento*. *Respirar* és un cultisme pres del llatí RESPIRARE que trobem documentat des del s. XV. De fet, conviu en gran part de les poblacions que usen *alenar* o *alendar*, circumstància que, per a claredat cartogràfica, no hem representat en el mapa. Altres mots locals: *treure aires* (178), *tirar el fiaro* (85), del logudorès *fiado*; amb el sema ‘(respirar) amb dificultat’: *pantegar* (104), de *pantejar* o *panteixar* (< llat. vg. *PANTASIARE ‘tenir opressions’), amb canvi de sufix; *panxegar* (7), híbrid de *panxegar* i *panteixar*; *estofar-se* (11), pres de l’occità.